

De data aceasta n-am pregătit recenzia unei cărţi, ci un omagiu pentru un mare scriitor român, Grigore Vieru, care s-a născut în ziua de 14 februarie. Poeziile sale sunt frumoase şi sensibile. Putem zăbovi asupra oricăreia, admirând-o şi străduindu-ne s-o înţelegem în sensurile ei cele mai profunde. Modul de a le scrie diferă de la poezie la poezie. Uneori stilul abordat se apropie de modalitatea de a compune versuri cu autor anonim şi de cele mai multe ori transmise din generaţie în generaţie pe cale orală. Maniera repetitivă pe care am întâlnit-o în „Cad pe ape” mă face să mă gândesc la colindele româneşti. **„Cad pe ape”:** *„Soarele jos a picat, / Soarele, soarele,*

Ca rochia ta din pat, / Soarele, soarele.

.....

Lunecă din cer o stea, / Stelele, stelele,

Ca lacrima pe faţa ta, / Stelele, stelele.”

În poezia „Nu, nu mi-e totuna”, poetul îşi vrea înapoi iubita. Nimic n-o poate înlocui, nici măcar cvasi- veşnicia astrelor:

„Nu, nu mi-e totuna”:

„Nu, nu mi-e totuna, / Dacă vii, dacă nu –

Eu strig soarele, luna, / Dar voiesc să vii tu.”

Despărţirea de fiinţa iubită e suferinţă. Ea, iubita, poate fi la fel de departe cum sunt soarele şi luna. Grigore Vieru a trecut prin viaţă iubind. Spunea că

„Dacă n-ar fi iubirea, m-aş teme de viaţă.”

A cunoscut iubirea şi a evocat-o în versurile sale:

„E-o linişte iubirea?”:

„E-o linişte iubirea? / Mi-s pletele albite.

Şi tulbure mi-e somnul”

Iubita, poate fi la fel de departe cum sunt soarele şi luna.

„Departe eşti de mine / Cum Luna e de Soare.

.....

Noi stele se vor naşte. / Am cunoscut durerea,

Nu am ce mai cunoaşte.”

O poezie („Nu am, moarte, cu tine nimic”) pe care o putem înţelege azi ca un testament lăsat vieţii din partea unui om care are din păcate , câţiva ani de când „a învăţat să moară”. Vieru se adresează direct morţii. Discută cu ea, personificând-o şi umanizând-o, invitând-o să-şi imagineze cum ar fi dacă şi ei i s-ar întâmpla să piardă fiinţele cele mai dragi de lângă ea.

„Nu am, moarte, cu tine nimic”:

„Nu am, moarte, cu tine nimic, / Eu nici măcar nu te urăsc”

.....

Nu numai că n-o urăşte, ba chiar poate să-şi imagineze moartea suferind de...moartea unor fiinţe apropiate ei, o mamă, sau un copil...

„Dar ce-ai face tu şi cum ai trăi / De-ai avea mamă şi-ar muri,

Ce-ai face tu şi cum ar fi / De-ai avea copii şi-ar muri?!”

Vieru face ca implacabila moarte să nu ni se mai pară cel mai urât lucru din lume. Jose Saramago, în romanul pe care eu îl consider cel mai bun al său, „ Intermitenţele morţii”, transformă moartea într-o fiinţă care are sentimente şi poate suferi din cauza lor. Saramago îşi bate joc de moarte şi ni se face milă de ea. Poetul basarabean nu se teme de moarte. Dimpotrivă, găseşte resursele necesare pentru a o compătimi. Degeaba-i veşnică…

„Nu frică, nu teamă , / Milă de tine mi-i,

Că n-ai avut niciodată mamă, / Că n-ai avut niciodată copii.”

Dorul de reintregire a Basarabiei în graniţele ei fireşti e prezent în multe poezii. Grigore Vieru spunea, atât de subtil nuanţat, că

„ Basarabia este un copil înfăşurat în sârmă ghimpată.”

În poezia
„Scrisoare din Basarabia”
, poetul se face purtătorul de cuvânt al unei întregi şi dezrădăcinate generaţii, care a trebuit să audă istoria repovestită şi inventată:

„În vremea putredă şi goală / Pe mine, frate, cum să-ţi spun,

Pe mine m-au minţit la şcoală / Că-mi eşti duşman, nu frate bun.”

„Dacă visul unora a fost sau este să ajungă în Cosmos, eu viaţa intreagă am visat să trec Prutul.”

Spunea poetul. Păcat că vocea sa nu s-a făcut mai bine auzită. Totuşi, cred că asistăm deja la un paradox: unele voci se aud mai tare şi mai clar după ce sursa dispare în eternitate:

„Din Basarabia vă scriu, / Dulci fraţi de dincolo de Prut.

Vă scriu cum pot şi prea târziu, / Mi-e dor de voi si vă sărut."

Grigore Vieru îşi imaginează că o carte a lui Eminescu ar fi ultima din care ar citi înaintea morţii. Un testament sfânt, care trebuie transmis mai departe, din generaţie în generaţie.

„ Lui Mihai Eminescu" :

„S-o lăsaţi aşa deschisă, / Ca băiatul meu ori fata

Să citească mai departe / Ce n-a reuşit nici tata."

Dacă cei care urmează nu-l vor mai dori pe Eminescu drept far călăuzitor al limbii române,

„Ci să nu închideţi cartea / Ca pe recile-mi pleoape.

Aşezaţi-mi-o ca pernă / Cu toţi codrii ei în zbucium."

Spuneam că maniera de a scrie poezie diferă la Grigore Vieru de la caz la caz. La începutul comentariului am exemplificat unul din stilurile poetice care-l caracterizează cu poezia „Cad pe ape". Poezia „Formular" e altfel elaborată, cu întrebări şi răspunsuri, dar ce răspunsuri!

„Formular":

„-Anul de naştere?

-Cel mai tânăr an când se iubeau părinţii mei.

-Profesiunea? / -Ostenesc în ocna cuvintelor.

-Numele mamei? / -Mama.

-Ocupaţia ei? / -Aşteaptă."

Într-adevăr, ce ştie cel mai bine să facă o mamă decât s-aştepte? Asta-i ocupaţia ei...Mama, despre care poetul în
„Făptura mamei"
scrie:

„Uşoară, maică, uşoară, / C-ai putea să mergi călcând

Pe seminţele ce zboară / Între ceruri şi pământ!

……..

Iarba ştie cum te cheamă, / Steaua ştie ce gândeşti."

Frumoase şi sensibile sunt versurile lui Grigore Vieru. Se pare că osteneala „în ocna cuvintelor" i-a fost de folos. Lui, dar mai ales nouă, cei care nu-l vom putea uita nicodată...